

Sosiaali- ja terveysministeriö ja valtiovarainministeriö

STM059:00/2018 STM/4652/2018

Eläkejärjestelmien erillisyyttä selvittäneen työryhmän raportti

Finanssiala ry kannattaa yhdistämisen viemistä eteenpäin mutta edellyttää jatkovalmistelulta huolellisuutta

- Finanssiala ry (FA) katsoo, että eläkejärjestelmien yhdistäminen on mahdollista ja tarkoituksenmukaista,
- FA edellyttää jatkovalmistelulta huolellisuutta, jotta kilpailuasetelma saadaan neutraaliksi ja ei-toivottujen vaikutusten mahdollisuus voidaan minimoida,
- ehdotettu ratkaisu sisältää monia työeläketurvan toimeenpanoa vaikeuttavia määräaikaista seikkoja (mm. työkyvyttömyyden erilaiset määritelmät), joiden osalta jatkovalmistelussa tulee etsiä mahdollisimman toimivat ratkaisut, ja
- FA pitää tärkeänä saattaa voimaan uudistettava säätiö- ja kassalaki ennen yhdistämistä (ainakin siinä tapauksessa, että ns. TyEL-Kevan yhteisömuodoksi harkitaan eläkekassaa), ja korostaa tarvetta valmistella ja saattaa voimaan työeläkelaitosten konkurssilainsäädäntö.

On hyvä, että näin laajasta ja vaikeasta asiasta on saatu aikaan työryhmän yksimielinen ehdotus etenemistavaksi. Myös jatkovalmistelu on syytä toteuttaa niin, että kaikki sidosryhmät kytetään työhön mukaan, erityisesti kun kysymys toimeenpanoon liittyvistä, kaikkia eläkelaitoksia koskevista velvoitteista.

Raportista ilmenee, että työn lähtökohtana on ollut sosiaali- ja terveydenhuollon uudistaminen. Tämän uudistamisen kariuduttua on syytä arvioida, miten asia mahdollisesti vaikuttaa ehdotuksen sisältöön ja perusteluihin.

1 Yhdistämisen edut ja reunaehdot

Ehdotetun yhdistämisen kohteena on kaksi tällä hetkellä hyvin ja tehokkaasti toimivaa eläkejärjestelmää. Yhdistämisen lähtökohtana ovat yhteiskunnan kannalta tärkeät seikat. Erityisesti yhdistäminen auttaa yhteiskunnan rakenteellisten kysymysten ratkaisussa niin, että eläkejärjestelmien piirteet eivät estä tai vaikeuta muuten järkevänä pidettyjen ratkaisujen toteuttamista.

Tältä kannalta järjestelmien yhdistäminen on tarkoituksenmukaista ja työryhmätyön perusteella myös mahdollista. Jatkovalmistelussa tulee kuitenkin varmistaa, että yksityinen sektori ei joudu yhdistämisen seurauksena subventoimaan julkista sektoria. Työryhmän tekemät pitkälle aikavälille ulottuvat eläketurvan rahoituslaskelmat ovat hyvin herkkiä tehtyjen laskentaoletusten suhteen. Näiden oletusten huolellinen ja kriittinen arviointi on olennainen osa jatkotyötä ei-toivottujen seurausten välttämiseksi.

2 Kilpailuasetelman tasapuolisuus

Esitetyt muutokset vahvistavat työeläkejärjestelmän hajautettua luonnetta ja lisäävät toimijoiden välistä kilpailua.

Samalla työeläkejärjestelmän hyvän ja tehokkaan toiminnan kannalta on olennaista, että kilpailuolosuhteet ovat neutraalit hajautuksen periaate huomioiden. Kaavailtu uudistus merkitsee, että yksityisen sektorin työeläkejärjestelmään tulee mukaan uusi, aikaisemmin monopolilaitoksena toiminut ja kuntatalouteen sidottu eläkelaitos. Uuden toimijan ei tule saada asiatonta hyötyä eikä myöskään kärsiä asiatonta haittaa aikaisempaan asemaansa liittyen. Kilpailun tasapuolisuuteen liittyviin seikkoihin kuuluvat erityisesti voimaantumoon ja siirtymäaikaan liittyvät säännökset, kuten Julkis-Kevan ja TyEL-Kevan jakautumiseen liittyvä varojen käsittely, vakavaraisuussäätely sekä vakuutuskannan rakenteeseen liittyvät ratkaisut.

Neutraalien kilpailuolosuhteiden edellytysten luominen on aluetta, joka ministeriöiden tulee valmistella virkatyönä. Osaksi tätä valmistelua on syytä kuulla toimijoita. Kuitenkaan niiden tätä tiukempi kytkeminen kilpailuolosuhteiden valmisteluun ei ole suotavaa erityisesti kilpailulainsäädännön johdosta.

3 Työeläkejärjestelmän toimeenpanon turvaaminen

Työryhmän ehdottamassa mallissa eläketurva määräytyisi yhdistämisen jälkeen yksityisen sektorin eläkejärjestelmän mukaisesti (tosin ns. Julkis-Keva hoitaisi parannettuja etuja). Eläkkeiden hoitamiseen jäisi kuitenkin joitakin eroja, joilla on vaikutusta toimeenpanoon. Näistä tärkeimmät ovat työkyvyttömyysmäärittelyn erot ja vanhempien työntekijöiden lisäedut.

Jatkovalmistelussa on syytä paneutua siihen, että erityispiirteet saadaan hoidettua mahdollisimman toimivalla tavalla. Tämän lisäksi yhdistäminen tulee toteuttaa niin, että toimeenpanoon on varattu riittävä aika muun muassa tietojärjestelmätöiden takia. Tulee myös varmistaa, ettei yksityisen sektorin eläkelaitosten maksettavaksi tule niille kuulumattomia tietojärjestelmä- tai muita kuluja, koska merkittävä osa muutoksista tulee toteutettaviksi alan yhteisiin tietojärjestelmiin.

4 Muun lainsäädännön saattaminen ajan tasalle

Korostamme vielä työryhmän raportin lähtökohtana ollutta ajatusta yhdistää TyEL-Keva nykymuotoiseen yksityisen sektorin työeläkejärjestelmään. Sikäli kun yhdistämisen seurauksena syntyy uusi työeläkevakuutusyhtiö, tämän ei tule johtaa muutoksiin työeläkeyhtiöitä koskevaan sääntelyyn.

Työryhmä on pitänyt mahdollisena, että TyEL-Kevan laitosmuodoksi voi tulla myös eläkekassa. FA ei vastusta tätä mahdollisuutta. Eläkesäätiö- ja -kassalainsäädäntö ei ole ajan tasalla edes nykyisten eläkesäätiöiden ja -kassojen kannalta. Ennen uuden, kooltaan huomattavan suuren kassan perustamista onkin olennaista, että eläkesäätiöitä ja -kassoja koskeva lainsäädäntö uudistetaan. Uudistaminen oli käynnistetty jo edellisen hallituksen aikana. Tämä kokonaisuus on syytä saattaa mahdollisimman nopeasti valmiiksi ja voimaan.

Työeläkelaitoksilla ei ole nykyään myöskään hyvin toimivaa selvitystilaa ja konkurssia koskevaa lainsäädäntöä. Riippumatta TyEL-Kevalle valitusta yhteisömuodosta on tärkeää, että selvitystila- ja konkurssilainsäädäntö uudistetaan.

FINANSSIALA RY

Esko Kivisaari